

Aan de schouder is bovenrand putti;

Onder deze rand een inscriptie:

"WAREN REGEERDERS VAN HULSTER AMBACHT EN SCHOUT" Mr. R:
CAUBORGEN, (Rs.) B: BEVERS SCHEPENEN: I. LENTINCK, I: DEVRIESE, A: DE
VALCK, Y: VERDEOL (sic!);

Hierna volgend een rand met bloemen;

Daaronder weer een inscriptie:

M: DE HULTERE VAN CEULEN, Griffier Mr I: VAN GELRE KERCK Mrs B: BEVERS,
Y: VERDOEL ONTVANGER I: LENTINCK Ao 1669.

Wapen 1 is enigszins geërodeerd waarschijnlijk om deze zijde van de klok aan de west/regen zijde van de toren hangt.

Wapen1: 1ste kwartier: een naar links gewend lam met zwaard doorstoken;
2de een naar rechts gewend steigerend paard;
3de: zeven korenaren afgewisseld met acht bloemen;
4de: springende hond naar rechts bij een boom.
Een hartschild: Zeeuws wapen maar nu boven de golven 3 vizels (?)

Wapen 2: Dit is een Hollands wapenschild: een linksgewende gekroonde klimmende leeuw, in de rechterklauw een zwaard, in linker een pijlenbundel met zeven pijlen.

De klok werd twee keer uit zijn toren gehaald. De eerst keer voorkwam Pieter de Smit in 1794 dat hij werd omgesmolten. De tweede keer werd in 1943 de klok door de Duitsers geroofd en werd in 1946 in de toren terug geplaatst.

Literatuur: Schelfhout, p. 7-9 / 34.

6500-81_1

6500-81_7

6500-81_3

6500-81_2

6500-81_4

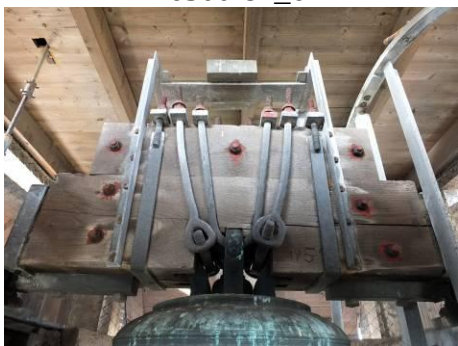
6500-81_5

6500-81_6

6500-81_8

6500-81_10

6500-81_11

6500-81_9

In de beiaard van Hulst een klok hangt van Pieter Hemony uit 1669. Het zou kunnen zijn dat de klok van Hengstdijk van dezelfde gieter komt. Gezien het Zeeuwse wapen is de klok ongetwijfeld NIET gegoten in opdracht van een r.-k. kerkbestuur, maar in opdracht van een protestants-/Staats-gezind gemeentebestuur, met, uiteraard, een grote invloed in (materiële) kerkelijke aangelegenheden.

We hebben er Kok, Decanaat in de steigers, op na geslagen, maar hij eindigt in 1648 en meldt hier niets over. H.Q. Janssen noteert in De kerkhervorming in Vlaanderen, in de paragraaf over Hengstdijk (p. 240-242) dat er zeker van 1578 – ca 1583 een calvinistische predikant is geweest, die in dat laatste jaar verdreven werd door Parma.

Uitg.Tirion 1751 meldt bij Hengstdyk p 92: *'Hengstdyk is ingelyks van weinig aangelegenheid. Dit dorpje legt ook in eenen polder van den zelfden naam, een half uur gaans bewesten Hontenisse. Daar is eene Gereformeerde Kerk, welker Predikant den dienst ook waarneemt in de Kerk van Ser Pauwels- of Pauli-Polder, het geringste Dorp van het gantsche Ambacht'*. [sic]

Verder wordt er verteld op p 92/93 dat in 1732 een overeenkomst is gesloten/bevestigd tussen de Koning van Pruisen en de Prins van Oranje waarbij goederen die eerder toebehoorden aan in het Hulster Ambacht aan de Prins zijn toebedeeld. Verder wordt toegelicht dat mede door dit feit een complex bestuurlijk en juridisch landschap in dit Ambacht bestaat. Zo konden bestuurders alleen voortkomen uit de rijken en de grondbezitters van tenminste x gemeten. Hoewel van de bevolking volgens deze tekst 7/8 deel r.k. was hadden de Staten en hun vertegenwoordigers de zeggenschap over zowat van alles, al werd de uitoefening van de r.-k eredienst zeker gedoogd: er waren enkele publiek bekende schuurkerken en ook geestelijken, al was bij decreet van de Staten besloten dat dat geen ordegeestelijken maar seculieren moesten zijn.

Tot zover: conclusie: klok is in ieder geval Staats, 'opgericht' door prot. Maker: misschien Pieter Hemony vanwege de nauwe relatie van Hengstdijk met Hulst en de Hemonyklok uit 1669 daar in de kerktoren. En daarom ben ik zo benieuwd over een aanduiding – hoe summier ook – van de gieter op vermeld staat.

drs. Piet de Blaeij, Streek Museum 'Het land van Axel'

Het jaartal op de klok (1669) doet vermoeden in welke richting de klokkengieter moest worden gezocht. In die jaren waren er onderhandelingen met de stad Hulst en de klokkengieters Francois en Pieter Hemony te Amsterdam over een nieuw carillon nadat het vorige carillon bij de torenbrand in 1663 was verloren gegaan. Tijdens die jaren van onderhandeling stierf Francois zodat alleen Pieter overbleef. Rond 1669 zijn de klokken gemaakt en in 1670 of 1671 werd er een nieuw carillon opgehangen in de toren van de Willibrordus kerk dat in 1876 ook weer verloren ging.

Enkele maanden geleden is het archief van Hulsterambacht overgebracht van Middelburg naar het gemeentearchief van Hulst. Hulsterambacht was het gebied rond Hulst van de middeleeuwen tot de Franse tijd. Het bestond uit dorpen waaronder Hengstdijk. De regering of bestuur van dat gebied zetelde in Hulst in het zogenaamde 's Landshuis. Daarnaast had je het stadhuis van de stad Hulst. Het was dus voor mij gemakkelijk dat het archief nu in Hulst is. Het archief heeft een goede inventaris. De kerkelijke zaken van Hengstdijk waren gauw gevonden.

In de rekening van de kerkmeesters van de verschillende dorpen vond ik bij de uitgavenposten van de kerkrekening van Hengstdijk inventarisnummer 245 over het jaar 1668 gesloten 24 januari 1670 de volgende tekst:” Betaelt aen Rombout Aertssen schipper voor ‘t voeren van de oude clocke van Hulst op Rotterdam als bij nevengaende ordonnantie met quitantie “ (met bedrag) Daaronder: “ Betaelt aen Pieter Hemony clockgieter tot Amsterdam door Joffr. Catharijne weduwe van saliger Francoys van Berensteijn de somme van vijf hondert drie en twintich hondert seventhien stuivers daerin begrepen eenige oncosten , voor ‘t vergieten van de clocke voor dese kercke wegende 1423 ponden tot 17 stuivers ; heeft daertegens in betalinge genomen de oude clocke wegende 1379 ponden tot 10 stuivers als bij nevengaende specificatie ordonantie met quitantie de voorseide F. 523-17 in ponden Vlaams..... (bedrag in p.Vlaams) met belofte in deselve quitantie geinseereert van deselve clocke een jaer goet te houden volgens contract onder zijn Edele berustende ... hier Memorie “ (iets verder) “Den voornoemde Pieter Hemony moet noch hebben voor ‘t maecken van den clepel ende de riem tot de voors. clocke mitsgaders verschot ‘t samen IIII L. VI (vier ponden Vlaams).

Het is dus duidelijk de klokgieter was Pieter Hemony een bekende klokgieter . De klok was geschonken door een Catharijne weduwe van Fr. van Berenstein en de oude klok ging naar Hemony. Het jaartal is nu ook duidelijk. Betaald in 1668 maar pas afgeleverd een jaar later. Als nog zo eens een vraag hebt, wil ik mijn best doen om het uit te zoeken mits het natuurlijk mogelijk is.

Pater Wil Brands, archivaris bisdom Breda.